

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۲/۰۵/۰۴

محمد مُجق

مطبوعات افغانستان؛ و شب گویی ادامه همان شب بیهوده است

مطبوعات یکی از دستاوردهای بسیار مهم و دوران ساز عصر مدرن است و در شکل دادن به سرنوشت ملت‌ها نقشی مهم داشته است، تا جایی که تصور جهان مدرن بدون خبرنگاری و کار مطبوعاتی امکان پذیر نیست. از آغاز کار نشریات در افغانستان تا اکنون نزدیک به یکونیم قرن گذشته است. هرچند دوره‌های توفانی این دیار نتوانسته است مانع حیات آن شود، اما در ادوار مختلف فشارهایی توان فرسا بر اهل مطبوعات وارد شده و گاه قربانی‌های سنگینی روی دست آنان گذاشته است. در تمام دوره‌ها مطبوعات مهم‌ترین ابزار به میان آوردن گفت‌وگوهای کلان بوده است.

در دوره‌هایی، مشروطه خواهان به کمک مطبوعات به سراغ هسته سخت بحران این سرزمین رفتند و با در افکندن طرح مهار قدرت و محدودسازی آن، تلاش کردند سخت‌ترین گره در کار سیاست را بکشایند. آنان برای این کار به زندان‌ها رفتند، تبعید شدند و شماری از آنان جان خود را بر این کار گذاشتند.

در دوره‌های پس از آن، به‌ویژه در دهه‌های که به نام دموکراسی نامیده شده است، مطبوعات زبان گویای گروه‌های سیاسی بود. در همین دوره، گروه‌های چپ توانستند با در میان کشیدن حق کارگران و رنجبران جامعه به یکی از کانونی‌ترین نیازهای این مرز و بوم توجه نشان دهند، و صدایی را که برای قرن‌ها ناشنیده مانده بود به گوش بسیاری برسانند، هرچند با سیاست‌های غلط، آن ایده بزرگ انسانی را بریاد دادند. آنان ندانستند که هر جا آزادی نباشد عدالت اجتماعی هم نیست، و هرکس که آزادی را قبول نداشت به عدالت هم خیانت خواهد کرد.

در بیست سال گذشته که محدودیت بر رسانه‌ها نسبت به گذشته به حداقل رسیده بود و عرصه مطبوعات شکوفایی بی‌پیشینه‌ای را تجربه می‌کرد، مهم‌ترین مقوله‌های تمدنی از دریچه مطبوعات وارد فضای ذهن مردم شد و مفاهیم درستی مانند حقوق بشر، حقوق زن، جامعه مدنی و دموکراسی، در این خطه امکان مطرح شدن یافتند، هرچند عده‌ای با خیانت به این داعیه بزرگ انسانی آن آروزها را نقش بر آب کردند.

شماری بر مطبوعات خرده گرفته‌اند که گاه استفاده‌های ناروایی از آن شده است، به‌ویژه در دو دهه اخیر، چه از سوی اهل سیاست و چه از سوی کسانی که کار رسانه‌ای را با کار بازرگانی اشتباه گرفته و به معامله‌گری با صاحبان زور و زر پرداختند. با این‌همه، هیچ انسان عاقلی شک ندارد که این عوارض جانبی به هیچ روی از ارزش بلند کار رسانه‌ای نمی‌کاهد. مطبوعات زبان گویای مردم است و بدون آن هر دستگاه قدرتی به فساد، خودکامگی و استبدادی انسان برانداز کشیده خواهد شد.

اکنون با تسلط طالبان بر افغانستان، مطبوعات کشور با یکی دیگر از سخت‌ترین آزمون‌های تاریخ خود دست به گریبان شده و یکی از تاریک‌ترین دوره‌های حیات خویش را سپری می‌کند. هر روز که می‌گذرد فضا برای آزادی بیان تنگ‌تر، زنده‌گی برای خبرنگاران دشوارتر و کار رسانه‌ای پرخطرتر می‌شود. هزاران خبرنگار، نویسنده، صاحب نظر و استاد دانشگاه از افغانستان کوچ کرده‌اند و کشور به زندانی بزرگ تبدیل شده است.

در بیست سال گذشته رسانه‌ها یکی از اهداف گروه‌های تروریستی و خانواده مطبوعات یکی از ماتم‌زده‌ترین خانواده‌های صنفی در افغانستان بوده است. اکنون عوامل آن وضعیت به گونه دیگری به جان خبرنگاران افتاده‌اند؛ از بازجویی‌های مکرر تا تهدید و حبس و شکنجه. به گفته فروغ فرخزاد: و شب گویی ادامه همان شب بیهوده است...

د پانو شمیره: له ۱ تر ۱

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزی بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولی